

Teme: Direktor TZ Mali Lošinj, Grad Mali Lošinj,

Na Lošinju živimo – odgovorni turizam !

Razgovaramo s Daliborom Cvitkovićem, direktorom TZG Malog Lošinja. Prije osam godina postao je čelni čovjek lošinjskog turizma i od tad otok čvrsto potvrđuje svoj poseban status. Kako sam kaže, zajedništvo je bitno i otoku i otočanima. Kroz svoje djelovanje promovira održivost, stavlja ljude u fokus, a kao bivši sportaš, vlastitim primjerom potiče i outdoor aktivnosti

Iako je još prije 140 godina Lošinj prepoznat kao klimatsko lječilište, lako se moglo dogoditi da stvari krenu u krivom smjeru. Kako ste uspjeli održati taj primat predvodnika održivog turizma u regiji?

Da, Grad Mali Lošinj još je 2013. godine donio program razvoja održivog turizma. Godinu nakon toga počeli smo prvi u Hrvatskoj provoditi projekt ETIS (European Tourism Indicator System) – Europski sustav pokazatelja za održivi razvoj. Ukratko, mjerili smo indikatore utjecaja turizma na infrastrukturu, za što smo 2016. godine nagrađeni od Europske komisije i od tada smo članica TOP 100 Zelenih destinacija svijeta. Od 2019. godine ušli smo u proces certificiranja destinacija prema kriterijima GSTC (Global Sustainable Tourism Council) pri UNWTO-u, gdje smo nakon tri procesa certificiranja 2024. godine postali prva destinacija na Mediteranu s Gold Award certifikatom.

Odgovorni i održivi turizam ne dolazi preko noći – to je proces koji zahtijeva angažman šire društvene zajednice, ali i gostiju koji posjećuju naše otoke. Ovdje volimo govoriti o odgovornom turizmu, gdje naglašavamo što zajednički radimo u destinaciji kako bismo postigli cilj. Pojam „održivi“ često se koristi apstraktno. Održivost je ambicija, a odgovornost je praksa – zahtijeva da pokažemo što činimo za poboljšanje turizma i da budemo transparentni u onome što zajedno postižemo.

Na odgovorni turizam upućujete i svoje goste putem web stranice Turističke zajednice. Što to točno znači – što im poručujete?

Respect Lošinj program namijenjen je gostima kako bi što kvalitetnije doživjeli našu destinaciju. Upućuje ih na poštivanje lokalnih običaja, prirode i zajednice. Napravili smo im smjernice za odgovorno ponašanje – da budu svjesni svojeg utjecaja na okoliš i kulturu otoka te dali brojne savjete kako mogu pridonijeti očuvanju prirodnih i kulturnih vrijednosti Lošinja, osiguravajući da i buduće generacije mogu uživati u njegovim ljepotama.

Moram naglasiti da su gosti koji dolaze na odmor na naš otok često ekološki osvješteniji od nas domaćih te rado prihvaćaju pravila ponašanja u destinaciji i sudjeluju u brojnim eko-akcijama. Primjer je kamp Baldarin u Puntir Križi, koji redovito sa svojim gostima organizira akcije čišćenja obale.

Pravila ponašanja na moru, vezana uz očuvanje kolonije dobrih dupina, koja provodimo u suradnji s Institutom Plavi svijet, također su sjajan primjer kako se kontinuiranom edukacijom mogu postići rezultati. Danas su rijetke situacije uznemiravanja dupina – gosti su postali naši „rendžeri“ na moru.

Vizija provođenja godišnjeg odmora znatno se promijenila... nekad su kupanje i boravak na plaži bile glavne aktivnosti, a danas?

Često se kaže da su gosti sve zahtjevniji. Ne bih to tako rekao – oni jednostavno više cijene novac i vrijednost koju za njega dobiju. Više vole istraživati, posebno manja mjesta i otoke, cijene lokalnu hranu i namirnice te su vrlo ekološki osviješteni.

Danas su autentičnost i prirodni okoliš luksuz, osobito generaciji Z koja je odrasla u virtualnom svijetu. Treba naglasiti i osjećaj sigurnosti – kako na Lošinju, tako i u cijeloj Hrvatskoj – što gosti itekako prepoznaju.

U budućnosti će, siguran sam, biti više kraćih putovanja. Iako su sunce i more još uvijek glavni motiv dolaska, sve se više bilježi rast dolazaka u predsezoni i sezoni. Rast ne dolazi sam od sebe – stvara se razvijanjem sadržaja upravo u tim dijelovima godine.

Kad govorimo o održivom turizmu, odličan primjer za to je Losinava, festival koji želi sačuvati pomorsku tradiciju. Odakle ideja, jeste li zadovoljni kako je sve proteklo ove godine i idete li dalje?

Festival Losinava dvotjedni je festival koji se održava u rujnu i posvećen je bogatoj pomorskoj i brodograđevnoj tradiciji otoka Lošinja. Okosnicu čine tri regate – veslačka regata pasara, regata krstaša – regata lošinjskih olimpijaca i regata tradicijskih barki na jedra, uz brojna popratna događanja: izložbe, predavanja, radionice, koncerte i više od 30 različitih programa.

Svake godine surađujemo s jednim gradom ili regijom – ove godine to je bila Venecija, koja se predstavila proizvodima s Burana i Murana, nastupom zbora Serenissima i posjetom delegacije grada. Najveća atrakcija bio je dolazak prave venecijanske gondole, prvi put izvan Venecije – i to baš u lošinjsku valu! Gondola u vlasništvu je predsjednika udruge venecijanskih gondolijera Andree Balbija, koji je tijekom četiri dana provozao oko 2.000 posjetitelja – uz višemilijunske preglede na društvenim mrežama.

U sklopu Losinave održao se i gastro festival Taste the Mediterranean, koji se odlično uklopio u koncept i promovirao mediteransku kuhinju kroz suradnju s međunarodnim i lokalnim chefovima te edukacije u našoj ugostiteljskoj školi. Sve to uvertira je u Kvarner – Europsku regiju gastronomije 2026.

Lijepo je bilo biti na Lošinju tih dana i osjećati se kozmopolitski kao dio Mediterana i svijeta. Losinava je okupila više od 300 sudionika i tisuće posjetitelja od Velog i Malog Lošinja do Nerezina. Jako je to emotivan festival za nas Lošinjanke, osobno bih izdvojio izložbu dječjeg vrtića „Cvrčak“ na kojoj su djeca predstavila što su tijekom festivala „Losinava“ naučila i vidjela. Kada vidiš s koliko žara djeca to doživljavaju, znaš da se za budućnost ne treba brinuti. Gostima je pak najemotivniji bio scenski ispraćaj pomoraca na Čikatu. Tada su, barem na kratko, mogli osjetiti kako je to nekada bilo kada se plovilo po nemirnim svjetskim morima više godina bez ikakvog kontakta sa svojim najmilijima.

U okviru proslave vaših 140 godina turizma pokrenuli ste projekt Lošinj nekad i danas. Doista se imate čime podičiti. Koji biste događaj ili osobu izdvojili kao najutjecajniju u oblikovanju svega što danas Lošinj ima?

Ambroz Haračić osoba je zaslužna ne samo za početak razvoja turizma nego i za današnji izgled otoka Lošinja. Na temelju njegovih istraživanja klime otoka Lošinja došao je i prvi gost – Bećanin Walter Clar, sin poznatog balneologa dr. Conrada Clara. Dječak je bolovao od šarlaha te se nakon tri tjedna boravka na otoku s roditeljima potpuno oporavio. Bilo je to 21. siječnja 1885. godine, a ubrzo nakon toga otvoreni su i prvi hoteli. Mali i Veli Lošinj već su 1892. godine proglašeni klimatskim lječilištima.

Epohalni poduhvat Ambroza Haračića bila je sadnja pola milijuna sadnica alepskog bora, kako bi zaštitio otok od udara sjevernih vjetrova, obogatio humus kršovitog tla i promijenio mikroklimu. Zahvaljujući utjecaju mora, vjetrova, posidonije i borova, postigao je aromaterapeutski učinak i stvorio izgled Lošinja kakav danas poznajemo.

Uz njega svakako treba spomenuti Eugena Jelčića, ravnatelja Nautičke škole i predsjednika novoosnovanog Društva za pošumljavanje i poljepšavanje otoka Lošinja, te vizionare iz 70-ih i 80-ih godina prošlog stoljeća – Antolovića, Jurekovića, Sokolića, Zorovića i druge – koji su realizirali brojne projekte, od kompleksa Sunčana uvala

do aerodroma i trajektne linije Merag–Valbiska (danas najprometnije na Jadranu). Time su Lošinj čvrsto postavili na turističku kartu Hrvatske i Europe.

Proljetos ste premijerno prikazali i film Zeleni barba, posvećen upravo Ambrozu Haračiću...

„Zeleni barba“ je dokumentarno-igrani film o prof. Ambrozu Haračiću – rekao bih, najvećem čovjeku našeg otoka, kojem dugujemo današnji izgled Lošinja. Bio je svestran znanstvenik – bavio se meteorologijom, geografijom, botanikom, fotografijom, zoologijom i brojnim drugim znanostima. Predavao je u lošinjskoj nautičkoj školi, a prije svega bio veliki domoljub i borac za prava otočana i upotrebu hrvatskog jezika.

Redatelj filma je Sanjin Badurina, a glavne naratorice su prof. Lidija Kosmos i Irena Dlaka, uz brojne druge sugovornike. Igrani dio filma iznijeli su članovi kazališne grupe JAK i učenici Srednje škole Ambroza Haračića. Kroz film smo željeli široj zajednici približiti biografiju i nepoznate detalje iz njegova života, njegove poduhvate i aktivnosti te novim generacijama prenijeti njegovu bezuvjetnu ljubav prema zavičaju.

Kad god danas držim prezentacije o otoku Lošinju, navodim njegovu izjavu kao definiciju održivog razvoja:

Samo ljubav prema zavičaju može potaknuti i poduprijeti pothvat čiji se blagotvorni rezultati ne mogu brzo uočiti.“

S obzirom na brojna prirodna bogatstva, ne čudi ni priznanje Green Award, koje u Hrvatskoj imaju još samo Nacionalni parkovi Krka i Plitvička jezera. Kako je do njega došlo?

Kontinuiranim radom svih naših dionika, od 2016. godine ušli smo u program Green Destination, a od 2019. krenuli u proces certificiranja destinacije prema kriterijima GSTC-a. Nakon dva srebra, 2024. godine postali smo prva mediteranska destinacija s Gold Award certifikatom, uz Krku i Plitvice koje nose isti certifikat za zaštićena područja.

Na konferenciji Green Destinations Global 2025, održanoj u rujnu u Montpellieru, uvršteni smo među 100 najboljih svjetskih primjera održivog turizma s projektom “Revitalising and Conserving the Čikat Forest Park for a More Resilient and Healthy Tourism Future”.

Projekt kampa Čikat uključuje procjenu zdravstvenog stanja i statike više od 5.000 stabala, višegodišnji plan njege, sanitarne sječe i sadnje te edukaciju gostiju i zaposlenika kampa.

Ne možemo se ne osvrnuti i na aktualnu, ljetnu sezonu, jer na Lošinju goste imate skoro cijele godine... Jeste li zadovoljni, koji su bili najveći izazovi?

Primjetan je porast noćenja u predsezoni i posezoni, dok u glavnoj sezoni (srpanj i kolovoz) bilježimo stagnaciju i blagi pad. Uočava se i razlika u indeksima dolazaka i noćenja – dolasci rastu, ali gosti kraće borave i češće dolaze na više kraćih odmora. Interes za destinaciju, dakle, nije pao – naprotiv, broj dolazaka pokazuje da smo još zanimljiviji.

Gosti danas češće biraju boravak izvan glavne sezone, zbog nižih cijena, manjeg broja ljudi i klimatskih promjena. Disperziju noćenja izvan glavne sezone predvidjeli smo prije nekoliko godina, a punjenje tog razdoblja ne dolazi samo od sebe, već stvaranjem sadržaja. Predsezona je usmjerena na outdoor događanja i kongresni turizam, a posezona na gastronomiju, kulturu te zdravstvene i wellbeing sadržaje.

Upozoravali smo i dalje upozoravamo na važnost omjera kvalitete i cijene, što se vidi u indeksima – hoteli i kampovi koji su uložili u kvalitetu, bez obzira na višu cijenu, ostvaruju bolje rezultate. Najveći izazov bit će zadržati razinu kvalitete, što znači ulaganje u ljude i njihovu edukaciju.

Bez obzira na turizam i problem sezonske radne snage, prioritet mora biti bolji životni standard lokalnog stanovništva – od priuštivog stanovanja i osnovne zdravstvene zaštite do bolje prometne povezanosti.

Što vas čeka u posezoni?

Izuzetno mi je drago što smo u godini kada obilježavamo 140 godina turizma, koji je počeo kao lječilišni i zdravstveni turizam, u listopadu s partnerom Lošinj Hotels & Villas pokrenuli novi festival MEDISOLA – Festival zdravlja i vitalnosti.

Uz brojna outdoor događanja, izdvojio bih i Advent na Lošinju, koji počinje 6. prosinca koncertom Tonija Cetinskog, a uz zabavni dio ima i veliku humanitarnu ulogu – prikupljanje pomoći za najpotrebitije članove zajednice.

Očito na Lošinju odmora nikad nema....stignete li odraditi svoje pješačke ture, poput one kad ste u tri dana prohodali Cres i Lošinj?

Svaki sam dan u prirodi, što na Lošinju i nije teško. Tu pronalazim inspiraciju za poslovne i privatne poduhvate, ali i mir i spokoj koji nam svima trebaju u ovom brzom načinu života.

Najviše volim popeti se na vrh Osorščice, promatrati predivni cresko-lošinjski arhipelag i zahvaliti dragom Bogu što sam se ovdje rodio i što mi je dao priliku da svojim radom doprinosim očuvanju njegove prirodne ljepote.

A za duže pješačke ture poput Via Apsyrtidesa ...bit će, nadam se, prilike u budućnosti.

<https://turizam.media/intervju/na-losinju-zivimo-odgovorni-turizam/>

KLJUČNE RIJEČI:

AUTOR:

Stanko Ružić